

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
PAOLA MENGOZZIJA,
predstavljeni 5. septembra 2013¹

Zadeva C-413/12

**Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León
proti
Anuntis Segunda Mano SL**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Audiencia Provincial de Salamanca (Španija))

„Nedovoljeni pogoji v potrošniških pogodbah — Ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev — Tožba za prepoved uporabe, ki jo vloži združenje za varstvo potrošnikov — Obveznost vložitve tožbe za prepoved uporabe pri sodišču v kraju stalnega prebivališča ali sedeža prodajalca ali ponudnika — Nezmožnost vložitve pritožbe zoper sklep o krajevni nepristojnosti — Učinkovito sodno varstvo — Procesna avtonomija — Načelo učinkovitosti“

1. Koliko prizadevanje za visoko raven varstva potrošnikov posega v procesno avtonomijo držav članic, kar zadeva tožbe za prepoved uporabe, ki jih vložijo združenja za varstvo potrošnikov? Ali je treba tem združenjem, da bi zagotovili učinkovitost njihovega boja proti nedovoljenim pogojem, priznati možnost, da vložijo pritožbo zoper sklep o krajevni nepristojnosti sodišča, ki mu je bila zadeva predložena, čeprav nacionalno pravo tako možnost na splošno izključuje, in ali morajo biti upravičena do privilegija glede pristojnosti sodišča, ki je bilo doslej pridržano za potrošnike? To je v bistvu narava vprašanj, ki se postavljajo s to zadevo za predhodno odločanje.

I – Pravni okvir

A – Direktiva 93/13/EGS

2. V triindvajseti uvodni izjavi Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah² je navedeno, da „morajo imeti osebe ali organizacije, če po pravu države članice velja, da imajo pravni interes v zadevi, možnosti za sprožitev postopka, katerega predmet so si pogodbenih pogoji [katerega predmet so pogodbeni pogoji], sestavljeni za splošno rabo v pogodbah, sklenjenih s potrošniki, in zlasti nedovoljeni pogodbeni pogoji, pred sodiščem ali pred upravnim organom, ki je pristojen za odločanje o pritožbah, ali za sprožitev ustreznih pravnih postopkov; [...] ta možnost ne pomeni, da mora priti do vnaprejšnjega preverjanja splošnih pogojev, ki obstajajo v posamičnih gospodarskih sektorjih“.

3. V štiriindvajseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je tudi navedeno, da „morajo imeti sodišča ali upravni organi držav članic na voljo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev v potrošniških pogodbah“.

¹ — Jezik izvirnika: francoščina.

² — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288.

4. Člen 7 Direktive 93/13 določa:

„1. Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.

2. Sredstva, navedena v odstavku 1, vključujejo predpise, na podlagi katerih lahko osebe ali organizacije, ki imajo po nacionalnem pravu pravni interes pri zaščiti potrošnikov, ukrepajo v skladu z zadevnim nacionalnim pravom na sodiščih ali pri pristojnih upravnih organih, da odločijo, ali so pogodbeni pogoji, sestavljeni za splošno rabo, nedovoljeni, tako da lahko uporabijo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe takih pogojev.

[...]“

B – Špansko pravo

5. Upoštevni nacionalni pravni okvir v tem predlogu za sprejetje predhodne odločbe je mogoče povzeti tako.

6. V skladu z zakonikom o civilnem postopku (Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil,³ v nadaljevanju: LEC) je treba tožbe za ugotovitev ničnosti klavzul v zvezi s splošnimi pogoji pogodbe vložiti pri sodišču v kraju stalnega prebivališča tožeče stranke. V primeru tožb za prepoved uporabe, s katerimi se želi doseči, da se toženi stranki naloži opustitev njenega ravnanja ali preprečitev ponovitve takega ravnanja v prihodnosti,⁴ pa je nasprotno pristojno sodišče v kraju stalnega prebivališča ali sedeža tožene stranke – prodajalca ali ponudnika – če je to stalno prebivališče ali ta sedež na španskem ozemlju.⁵ Zadnjenavedeno pravilo o krajevni pristojnosti se torej uporablja, kadar je zadevna tožba vložena zaradi varstva kolektivnih in razpršenih interesov potrošnikov⁶ in kadar jo vloži združenje za varstvo potrošnikov, ki izpolnjuje pogoje, določene z zakonom.⁷

7. Poleg tega zoper sklepe o krajevni nepristojnosti sodišča, ki mu je bila zadeva predložena, ni pritožbe.⁸

II – Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

8. Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (v nadaljevanju: ACICL) je združenje za varstvo potrošnikov, ki je vpisano v regionalni register organizacij potrošnikov in uporabnikov avtonomne skupnosti Kastilja in Leon v Španiji. Sedež ima v Salamanki. Ima 110 članov, njegov proračun leta 2010 pa je bil 3 941 EUR. Njegovo delovanje je zemljepisno omejeno na ozemlje navedene skupnosti. Združenje ACICL ni niti združeno z drugimi niti ni del nobenega drugega združenja ali organizacije na medregionalni ali nacionalni ravni. Poleg tega izpolnjuje pravne pogoje, da lahko pred sodišči brani kolektivne interese potrošnikov.

3 — Veljaven do 22. julija 2014.

4 — Glej člen 53 splošnega zakona o varstvu potrošnikov in uporabnikov (Ley General de Defensa de Consumidores y Usuarios, v nadaljevanju: LGDCU).

5 — Glej člen 52(1), točka 14, LEC. Če ni tako, bo spor torej čezmejen, pristojno sodišče pa bo določeno na podlagi pravil o pristojnosti, določenih z Uredbo Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).

6 — Glej člen 52(1), točka 16, LEC.

7 — Člen 54(1)(b) LGDCU.

8 — Glej člen 67(1) LEC.

9. Združenje ACICL je na prvi stopnji pri Juzgado de Primera Instancia n° 4 y de lo Mercantil de Salamanca (Španija) vložilo tožbo za prepoved uporabe zoper družbo Anuntis Segunda Mano SL s sedežem v provinci Barcelona. S tožbo je zahtevalo razglasitev ničnosti nekaterih določb, ki so jih vsebovali splošni pogoji uporabe na internetnem portalu navedene družbe,⁹ ker naj bi te pomenile nedovoljene pogoje, in odpravo zatrjevanega zlorabnega ravnanja v prihodnosti.

10. Juzgado de Primera Instancia n° 4 y de lo Mercantil de Salamanca je s sklepom z dne 6. aprila 2011 odločilo, da ni pristojno za odločanje o tožbi, ki jo je pri njem vložilo združenje ACICL. Po njegovem mnenju iz člena 52(1), točka 14, LEC izhaja, da je za odločanje o tožbah za prepoved uporabe zaradi varstva kolektivnih interesov potrošnikov pristojno sodišče v kraju, v katerem ima sedež tožena stranka. Vendar je Juzgado de Primera Instancia n° 4 y de lo Mercantil de Salamanca navedlo, da je zoper njegov sklep o nepristojnosti mogoče vložiti pritožbo, čeprav taka možnost ni predvidena v nobenem nacionalnem predpisu.

11. Združenje ACICL je torej pri Audiencia Provincial de Salamanca vložilo pritožbo. Predložitveno sodišče se je znašlo pred dvema nizoma težav.

12. Po eni strani na podlagi nacionalnih postopkovnih pravil, zlasti členov 60 in 67 LEC, zoper sklep o krajevni nepristojnosti ni mogoče vložiti nobenega pravnega sredstva, tako da mora združenje ACICL, če želi doseči obravnavo svoje tožbe za prepoved uporabe, zadevo predložiti izključno sodišču v kraju sedeža tožene stranke. Predložitveno sodišče se sprašuje, ali v teh okoliščinah nezmožnost vložitve pritožbe zoper sklepe španskih sodišč, ki v okviru razpršenih tožb za prepoved uporabe, vloženih v interesu potrošnikov, ugotovijo svojo krajevno nepristojnost, ne pomeni ovire za uresničevanje cilja zagotovitve visoke ravni varstva potrošnikov, ki je zastavljen s pravom Unije na splošno in zlasti z Direktivo 93/13. Če bi bilo tako, bi morale predložitveno sodišče izključiti uporabo nacionalnih postopkovnih pravil in privoliti v odločanje o pritožbi, vloženi pri njem.

13. Po drugi strani se predložitveno sodišče sprašuje, ali je pravilo o pristojnosti, v skladu s katerim je treba tožbo za prepoved uporabe, ki jo vložijo združenje za varstvo potrošnikov, vložiti pri sodišču v kraju stalnega prebivališča ali sedeža prodajalca ali ponudnika, to je tožbo, vložitev katere bi se združenje ACICL *in fine* moralo odpovedati zaradi svojega skromnega proračuna in omejenega območja delovanja, združljivo, prvič, s pravom Unije, drugič, s ciljem visoke ravni varstva potrošnikov, in tretjič, s pomenom, ki se priznava tožbam, ki jih na tem področju vložijo taka združenja.

14. Audiencia Provincial de Salamanca je v teh okoliščinah prekinilo odločanje in Sodišču na podlagi člena 267 PDEU s predložitvenim sklepom, ki je v sodno tajništvo Sodišča prispel 11. septembra 2012, v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

- „1. Ali varstvo, ki ga potrošniku zagotavlja Direktiva [93/13], omogoča Audiencia Provincial [de Salamanca] kot nacionalnemu pritožbenemu sodišču, da odloča o pritožbi zoper sklep [Juzgado de Primera Instancia n° 4 y de lo Mercantil de Salamanca], s katerim je določeno, da je sodišče, na območju katerega je [sedež] tožene stranke, krajevno pristojno za odločanje o tožbi za prepoved uporabe, ki jo je vložilo združenje potrošnikov na omejenem območju, ki ni združeno ali povezano z drugimi združenji in ki ima majhen proračun in malo članov, čeprav ni pravne podlage za to?
2. Ali je treba člene 4 [PDEU], 12 [PDEU], 114 [PDEU] in 169 [PDEU] in člen 38 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ob upoštevanju Direktive 93/13 in sodne prakse Sodišča v zvezi z visoko ravnjo varstva interesov potrošnikov ter polnega učinka direktiv in načel

⁹ — V zvezi s tem je treba navesti, da je elektronsko poslovanje področje, na katerem naj bi Evropska unija s svojimi ukrepi prav tako zagotovila visoko raven varstva potrošnikov, kot je to razvidno iz pozornosti, ki je Direktivi 93/13 namenjena z Direktivo 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 25, str. 399). Glej zlasti uvodno izjavo 11 in člen 1(3) te direktive.

enakovrednosti in učinkovitosti razlagati tako, da kot krajevno pristojno za odločanje o tožbi za prepoved uporabe nedovoljenih pogojev zaradi varstva skupnih interesov ali razpršenih interesov potrošnikov in uporabnikov, ki jo je vložilo združenje potrošnikov na omejenem območju, ki ni združeno ali povezano z drugimi združenji in ki ima majhen proračun in malo članov, določajo sodišče, na območju katerega je sedež tega združenja, in ne sodišče, na območju katerega je stalno prebivališče tožene stranke?“

III – Postopek pred Sodiščem

15. Tožeča stranka v postopku v glavni stvari, španska vlada in Evropska komisija so Sodišču predložile pisna stališča.

IV – Pravna analiza

A – Prvo vprašanje za predhodno odločanje

16. Najprej bom preučil trditev španske vlade v zvezi z nedopustnostjo tega prvega vprašanja, nato bom opozoril na načela, ki izhajajo iz ustaljene sodne prakse Sodišča in bodo koristna pri našem premisleku. Nazadnje bom glede na zgoraj navedena načela in zlasti načelo učinkovitosti analiziral dejstvo, da v pravnem redu države članice ni dvostopenjskega sodnega varstva na področju krajevne pristojnosti.

1. Dopustnost prvega vprašanja

17. Takoj je treba zavrniti trditev španske vlade, da je prvo vprašanje, predloženo Sodišču, nedopustno, ker naj bi bila zadeva popolnoma notranja in bi bilo torej treba zadevno postopkovno pravilo analizirati samo z vidika učinkovitega sodnega varstva, kot ga zagotavlja španska ustava. Za to zadostuje opozoriti, da je cilj tožbe, ki jo je pri Juzgado de Primera Instancia n° 4 y de lo Mercantil de Salamanca in pri predložitvenem sodišču vložilo združenje ACICL, ugotoviti, da so pogoji, ki jih je uporabila tožena družba v postopku v glavni stvari, nedovoljeni, in da se tožba torej očitno nanaša na iztožljivost varstva potrošnikov, ki je določena z Direktivo 93/13, po potrebi s posredovanjem združenj za varstvo potrošnikov iz člena 7(2) navedene direktive.

2. Načelo učinkovitosti kot omejitev procesne avtonomije držav članic

18. Člen 7(1) Direktive 93/13 določa obveznost držav članic za zagotovitev, da „obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev“. Predložitveno sodišče sprašuje Sodišče, ali morajo ta ustrezna in učinkovita sredstva vključevati možnost vložitve pritožbe zoper sklep o krajevni nepristojnosti, izdan po vložitvi tožbe združenja za varstvo potrošnikov.

19. Direktiva 93/13 ne usklajuje procesnih sredstev, ki so na voljo takim združenjem. Kot navaja Sodišče, „svoboda izbire načina in sredstev za zagotovitev izvajanja direktive ne vpliva na obveznost vsake države članice, na katero je direktiva naslovljena, da sprejme vse ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev polnega učinka direktive v skladu z njenim ciljem“.¹⁰ V skladu s ponavljajočo se sodno prakso „[o]bveznost držav članic, ki izhaja iz direktive, da dosežejo rezultat, ki ga ta določa, in dolžnost na podlagi člena [4(3) PEU], da sprejmejo vse ustrezne ukrepe, splošne ali posebne, da bi zagotovile izpolnjevanje te obveznosti, velja za vse organe teh držav članic, vključno s sodnimi organi

10 — Glej med obsežno sodno prakso sodbo z dne 15. aprila 2008 v zadevi Impact (C-268/06, ZOdl., str. I-2483, točka 40 in navedena sodna praksa).

v okviru njihovih pristojnosti“,¹¹ pri čemer so predvsem ti organi tisti, „ki morajo zagotoviti pravno varstvo, ki za zadevne osebe izhaja iz določb prava Unije, in njihov polni učinek“. ¹² Poleg tega, če na zadevnem področju ni ureditve Unije – kot velja v zadevi v postopku v glavni stvari – „se [...] v nacionalnem pravnem redu vsake države članice določi[jo] pristojna sodišča in postopkovna pravila za pravna sredstva, ki zagotavljajo varovanje pravic, ki jih posameznikom daje pravo Unije“, ¹³ pod pogojem učinkovitega varstva teh pravic.¹⁴

20. V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse izhaja tudi, da „postopkovna pravila za pravna sredstva, katerih namen je varstvo pravic, ki jih imajo posamezniki na podlagi prava Unije, ne smejo biti manj ugodna od tistih, ki veljajo za podobna nacionalna pravna sredstva (načelo enakovrednosti), in ne smejo praktično onemogočiti oziroma čezmerno otežiti uveljavljanja pravic, ki jih daje pravni red Unije (načelo učinkovitosti)“.¹⁵

21. Vsi ti premisleki morajo biti podlaga za našo analizo obravnavanega vprašanja.

3. Neobstoj dvostopenjskega sodnega varstva glede na načelo učinkovitosti

22. Položaj v postopku v glavni stvari je torej treba presoјati glede na načeli enakovrednosti in učinkovitosti. Vendar načelo enakovrednosti tu ni vprašljivo. Preostane torej presoја glede na načelo učinkovitosti.

23. Na splošno je treba navesti, da pravo Unije na področju varstva potrošnikov ne vsebuje posebne obveznosti, koliko stopenj sodnega varstva morajo države članice zagotoviti. Struktura sodstva v celoti spada v procesno avtonomijo držav članic. Poleg tega je priznано, da namen Pogodb ni bil ob obstoječih ustvariti novih pravnih sredstev, razen če iz ureditve nacionalnega pravnega reda izhaja, da ni nobenega pravnega sredstva, ki bi lahko, čeprav posredno, zagotovilo spoštovanje pravic, ki jih imajo posamezniki na podlagi prava Unije.¹⁶

24. To vprašanje se nanaša na nezmožnost vložitve pritožbe zoper sklep o krajevni nepristojnosti sodišča, ki mu je bila zadeva predložena, in določitvi krajevno pristojnega sodišča, ki mu je treba predložiti spor. Kot je opozorila Komisija, se edino pravilo, ki na to temo obstaja na ravni Unije, nanaša na sodišča Unije. Člen 54, drugi odstavek, Protokola [št. 3] o Statutu Sodišča Evropske unije, priloženega Pogodbam, določa, da „[č]e Splošno sodišče ugotovi, da ni pristojno za obravnavanje in odločanje o tožbi, za katero je pristojno Sodišče, jo odstopi Sodišču; prav tako, če Sodišče ugotovi, da je za tožbo pristojno Splošno sodišče, jo odstopi Splošnemu sodišču, to pa ne more odkloniti pristojnosti“. ¹⁷ Zoper take odločitve o odstopu zadeve ni mogoče vložiti pritožbe.¹⁸

25. Res je, da odstop zadeve enega sodišča Unije drugemu ne pomeni enakih geografskih nevšečnosti v primerjavi z nevšečnostmi, povzročenimi v zadevi v postopku v glavni stvari.

11 — Prav tam (točka 41 in navedena sodna praksa).

12 — Prav tam (točka 42 in navedena sodna praksa).

13 — Prav tam (točka 44 in navedena sodna praksa).

14 — Prav tam (točka 45 in navedena sodna praksa).

15 — Prav tam (točka 46 in navedena sodna praksa).

16 — Sodba z dne 13. marca 2007 v zadevi Unibet (C-432/05, ZOdl., str. I-2271, točki 40 in 41).

17 — V zvezi z delitvijo pristojnosti med Splošnim sodiščem in Sodiščem za uslužbence glej člen 8(2) Priloge I k Statutu Sodišča.

18 — Glej na primer sodbo z dne 4. septembra 2008 v zadevi Gualtieri proti Komisiji (T-413/06 P, ZOdl. JU, str. I- B-1-35 in II-B-1-253, točka 27).

26. Vendar – in to je bistveno za dobro razumevanje prvega vprašanja – se to nanaša na presojo, ali je s pravom Unije združljivo nacionalno postopkovno pravilo, v skladu s katerim zoper sklepe o krajevni nepristojnosti ni mogoče vložiti nobenega pravnega sredstva, – to je člen 67(1) LEC – medtem ko navedene nevšečnosti izvirajo iz uporabe pravila, v skladu s katerim je treba tožbo za prepoved uporabe, ki jo vloži združenje za varstvo potrošnikov, vložiti pri sodišču v kraju stalnega prebivališča ali sedeža prodajalca ali ponudnika – to je člena 52(1), točka 14, LEC. Toda predmet tu obravnavanega vprašanja za predhodno odločanje ni zadnjenavedena določba.

27. V teh okoliščinah primerjava s postopkovnimi pravili, ki se uporabljajo za sodišča Unije, ostaja upoštevna in kaže, da niti sistem pravnih sredstev sodišč Unije niti špansko procesno pravo ne predvidevata možnosti pritožbe zoper sklepe o nepristojnosti.

28. Kar zadeva vire sekundarnega prava, nista niti Direktiva 98/27/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 1998 o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov¹⁹ niti Direktiva 2009/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov,²⁰ ki jo je nasledila, šli tako daleč, da bi uredili vprašanje števila stopenj sodnega varstva, ki bi jih države članice morale zagotoviti v zvezi s sklepi o krajevni nepristojnosti, ki bi se izvrševali zoper združenja za varstvo potrošnikov.

29. V zvezi z Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisano 4. novembra 1950 v Rimu, je zanimivo navesti, da je bilo treba počakati na Protokol št. 7²¹ k navedeni konvenciji, da bi bila potrjena pravica do dvostopenjskega sodnega varstva.²² Vendar je treba poleg tega, da je navedena pravica potrjena izključno na kazenskem področju, pripomniti, da do danes protokola še vedno niso ratificirale vse države članice Unije. Število stopenj se torej razlikuje od države do države članice, ne glede na zadevno področje.

30. Ker na ravni Unije ni predpisa, ki bi natančno določal obseg procesnih jamstev, na katera se lahko sklicuje združenje za varstvo potrošnikov, je treba ugotoviti, ali nacionalno pravilo v zadevi v glavni stvari, ki preprečuje vsako pravno sredstvo zoper sklep o krajevni nepristojnosti, praktično ne onemogoča ali čezmerno otežuje uporabo pravic ali prerogativ, ki jih ima navedeno združenje na podlagi prava Unije.

31. V zvezi s tem je treba ugotoviti, prvič, da se nezmožnost vložitve pritožbe, na katero je naletelo združenje ACICL, nanaša samo na krajevno pristojnost in da ne pripelje do tega, da bi bilo združenje ACICL prikrajšano za vsa pravna sredstva, ki omogočajo vsebinsko presojo njegovega predloga za opustitev uporabe pogojev, ki so po njegovem mnenju nedovoljeni. Toda vsekakor ima na voljo pravno sredstvo, saj je dostop do sodišča, pristojnega v zadevi v glavni stvari, zagotovljen z obveznostjo sodišča, ki ga je določilo sodišče, ki je zavrnilo svojo pristojnost, da ne postavlja pod vprašaj svoje krajevne pristojnosti. Vsaka predpostavka o odklonitvi sodnega varstva je torej izključena.

32. Drugič, učinek nezmožnosti vložitve pritožbe niti ni, da bi bila nepreklicno končana razprava o krajevni pristojnosti, ker bo o pristojnosti sodišča kraja sedeža tožene stranke v postopku v glavni stvari mogoče znova²³ razpravljati, ko bo navedeno sodišče izdalo meritorno odločbo.

19 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 4, str. 43.

20 — UL L 110, str. 30.

21 — Podpisan 22. novembra 1984 v Strasbourgu, veljati je začel 1. novembra 1988.

22 — Glej člen 2 navedenega protokola št. 7.

23 — Glede tega je treba poudariti, da je bila ugotovitev krajevne nepristojnosti Juzgado de Primera Instancia n° 4 y lo Mercantil de Salamanca sprejeta po tem, ko je to o tem vprašanju zaslišalo stranke.

33. Čeprav popolnoma razumem težave, s katerimi se srečuje združenje ACICL, in ne zanikam nevšečnosti zaradi nezmožnosti vložitve pritožbe zoper sklep, s katerim bo končan postopek na območju tožeče stranke v postopku v glavni stvari, pa je treba tudi priznati, da lahko združenje ACICL svojo tožbo oblikuje pri drugem krajevno pristojnem sodišču in tako prispeva k doseganju cilja, zastavljenega z Direktivo.

34. Ponavljam, da geografska premestitev sodnega postopka, vira težav, s katerimi se srečuje združenje ACICL, ni *per se* posledica neobstoja možnosti pritožbe zoper sklep o krajevni nepristojnosti, ampak izhaja iz uporabe člena 52(1), točka 14, LEC, ki je v središču drugega vprašanja, predloženega Sodišču.

35. Res je, da združenje ACICL po tej ugotovitvi krajevne nepristojnosti Juzgado de Primera Instancia n° 4 y de lo Mercantil de Salamanca tvega, da se bo moralo odpovedati svoji tožbi izključno iz finančnih razlogov. Kljub temu se mi zdi težko ugotoviti kršitev načela učinkovitosti vsakokrat, ko se posameznik, potem ko je prejel sklep o nepristojnosti, odpove vložitvi tožbe zaradi stroškov, seveda pod pogojem, da skupni stroški postopka niso tako čezmerni, da bi postali odvrtačilni. Vendar v spisu ni bilo nikoli zatrjevano, da so stroški premestitve sodnega postopka *objektivno* čezmerni.

36. Nasprotno, ugotovljeno je bilo, da tožeča stranka v postopku v glavni stvari *subjektivno* ne more nositi stroškov te premestitve. Vendar je poseben ekonomski položaj združenja ACICL element, ki ga po mojem mnenju ni mogoče upoštevati pri presoji upoštevanja načela učinkovitosti. Ker so pravila, ki jih nacionalni zakonodajalci opredelijo v zvezi s strukturo pravnih sredstev in številom stopenj sodnega varstva, ki velja za vsako vrsto odločbe, določena v splošnem interesu učinkovitega izvajanja sodne oblasti in predvidljivosti, morajo seveda prevladati nad posamičnimi interesi, zato ni mogoče predvideti, da se od primera do primera lahko razlikujejo glede na finančno stanje strank.²⁴

37. Nazadnje je treba opozoriti, da je treba za uporabo načel enakovrednosti in učinkovitosti „vsak primer, v katerem se postavlja vprašanje, ali neka nacionalna procesna določba onemogoča ali pretirano otežuje uporabo prava [Unije], preizkusiti ob upoštevanju položaja te določbe v celotnem postopku ter poteka postopka in njegovih posebnosti pred različnimi nacionalnimi organi“.²⁵ Vendar me elementi, ki sem jih že navedel, in sicer prvič, izključitev kakršne koli odklonitve sodnega varstva, drugič, obstoj pravnega sredstva, ki je dejansko na voljo združenju za varstvo potrošnikov, in tretjič, možnost ponovnega odprtja razprave o krajevni pristojnosti po potrebi po izdaji meritorne odločbe, vodijo k ugotovitvi, da člen 52(1), točka 14, LEC niti praktično ne onemogoča niti pretirano ne otežuje uveljavljanja pravic, ki so z Direktivo 93/13 podeljene združenjem za varstvo potrošnikov, niti ne ogroža uresničevanja cilja, ki je zastavljen z njo.

38. Sodišču torej predlagam, naj rzsodi, da v sedanjem stanju prava Unije načelo učinkovitosti v povezavi s ciljem zagotovitve visoke ravni varstva potrošnikov, zastavljenim z Direktivo 93/13, v sporu v glavni stvari ne nasprotuje nacionalnemu postopkovnemu pravilu, v skladu s katerim zoper sklep o krajevni nepristojnosti sodišča, ki mu je bila zadeva predložena, izdan v okviru tožbe za prepoved uporabe, ki jo je vložilo združenje za varstvo potrošnikov, ni mogoče vložiti pritožbe, če iz preučitve nacionalnega prava izhaja, da ima navedeno združenje dejansko na voljo pravno sredstvo za meritorno obravnavo svoje tožbe.

24 — Nasprotno, v takih primerih se uporabijo mehanizmi (kot so pravna pomoč, oprostitev stroškov itd.), s katerimi naj bi se, kolikor je mogoče, nadomestila finančna nezmožnost tožeče stranke, vendar pa se sama struktura pravnih sredstev nikoli ne spreminja ali prilagaja glede na navedeno zmožnost. Zaradi nujne predvidljivosti pravnih sredstev je potrebna absolutna stabilnost pravil o pristojnosti in postopkovnih pravil. Enako velja za varstvo pravic tožene stranke.

25 — Sodbe z dne 14. decembra 1995 v združenih zadevah van Schijndel in van Veen (C-430/93 in C-431/93, Recueil, str. I-4705, točka 19); z dne 7. junija 2007 v združenih zadevah van der Weerd in drugi (od C-222/05 do C-225/05, ZOdl., str. I-4233, točka 33) in v enakem smislu z dne 20. maja 2010 v zadevi Scott in Kimberly Clark (C-210/09, ZOdl., str. I-4613, točka 24).

B – *Drugo vprašanje za predhodno odločanje*

39. Drugo vprašanje, predloženo Sodišču, se v bistvu nanaša na ugotovitev, ali je cilj zagotovitve visoke ravni varstva potrošnikov, zastavljen na ravni Unije, ogrožen zaradi španskega postopkovnega pravila, v skladu s katerim je v zadevi, ki ni čezmejna, za odločanje o tožbi za prepoved uporabe, ki jo vložijo združenje potrošnikov, pristojno sodišče v kraju stalnega prebivališča ali sedeža prodajalca ali ponudnika, če sta to stalno prebivališče ali ta sedež znana.

40. Ob upoštevanju odgovora, ki ga Sodišču predlagam za prvo vprašanje, močno dvomim o njegovi pristojnosti za odločanje o tem drugem vprašanju, kar bom takoj pojasnil.

41. Ker se nagibam k mnenju, da pravo Unije v okoliščinah zadeve v glavni stvari ne predpisuje, da mora biti zoper sklep o krajevni nepristojnosti mogoče vložiti pritožbo, bo pritožba, ki jo je združenje ACICL vložilo pri predložitvenem sodišču, po odgovoru Sodišča na prvo vprašanje postala brezpredmetna. Ker predložitveno sodišče ne bo moglo odločiti o pritožbi, ki jo je vložilo združenje ACICL, bo moralo končati postopek. Posledično bo moralo združenje ACICL tožbo za prepoved uporabe vložiti pri pristojnem sodišču v skladu z LEC, to je sodišču v kraju sedeža prodajalca ali ponudnika.

42. Ugotavljam torej, da v teh okoliščinah pred predložitvenim sodiščem, ko se bo seznanilo z odgovorom Sodišča na prvo vprašanje, ne bo več potekal spor, za rešitev katerega je nujen odgovor na drugo postavljeno vprašanje.

43. Vendar v skladu z ustaljeno sodno prakso postopek predhodnega odločanja predpostavlja, da mora pred nacionalnimi sodišči dejansko potekati spor, v okviru katerega se od teh sodišč zahteva, da izdajo odločbo, v kateri bo mogoče upoštevati predhodno odločbo Sodišča.²⁶ Utemeljitev predhodnega odločanja ni oblikovanje posvetovalnih mnenj o splošnih ali domnevnih vprašanjih, temveč dejanska potreba po učinkoviti rešitvi spora.²⁷ Ta potreba ne more trajati po ugotovitvi nepristojnosti, tokrat stvarne, predložitvenega sodišča.

44. Vseeno bi si lahko predstavljali, da bo Sodišče odgovorilo vnaprej, nekako z vidika predložitve zadeve krajevno pristojnemu sodišču. Vendar ta predložitev zadeve ostaja zelo hipotetična, ker iz spisa izhaja, da bi se moralo združenje ACICL zaradi velikosti in proračuna tožbi odpovedati. Tudi če bi združenje ACICL nazadnje vložilo tožbo za prepoved uporabe pri krajevno pristojnem sodišču, pred tem sodiščem ne bi moglo predstaviti trditve v zvezi s krajevno pristojnostjo, ker v skladu z LEC, in da se prepreči negativni spor o pristojnosti, sodišče, ki ga določi sodišče, ki je zavrnilo svojo pristojnost, ni pristojno, da pod vprašaj postavi svojo krajevno pristojnost. Kot sem že navedel ter glede na pisanja španske vlade in Komisije, ki se glede te točke ujemajo, bodo navedene trditve dopustne samo v okviru pritožbe zoper meritorno odločbo, izdano na prvi stopnji.

45. Naslednje kratke pripombe bom torej oblikoval skrajno podredno.

46. Položaj združenja ACICL, za katero se uporablja sporno nacionalno pravilo o krajevni pristojnosti, je treba preučiti glede na navedeni načeli enakovrednosti in učinkovitosti.

47. Načelo enakovrednosti tu ni vprašljivo.

26 — Sodba z dne 27. junija 2013 v zadevi Di Donna (C-492/11, točka 26 in navedena sodna praksa).

27 — Glej sodbo z dne 20. januarja 2005 v zadevi García Blanco (C-225/02, ZOdl., str. I-523, točki 27 in 28).

48. Kar zadeva načelo učinkovitosti, združenje ACICL trdi, da bi zaradi velikosti, območja delovanja in proračuna z vložitvijo tožbe za prepoved uporabe pri sodišču v kraju sedeža prodajalca ali ponudnika imelo stroške, ki si jih ne more naprtiti, tako da bi se moralo tožbi odpovedati. Tak položaj naj bi bistveno oviral uresničevanje cilja, za katerega si prizadeva navedeno združenje, saj naj bi dejansko omejeval njegovo sposobnost ukrepanja za prepoved uporabe, zlasti na področju domnevno nedovoljenih pogojev. Pravilo pristojnega sodišča, ki se uporablja za združenje ACICL, bi moralo biti v okviru takih tožb pravilo, ki velja za tožbe, ki jih potrošniki vložijo zoper prodajalce ali ponudnike, to je, da se pristojnost načeloma določa po stalnem prebivališču tožeče stranke.

49. Čeprav dobro razumem težavo, ki jih ima združenje ACICL, moram ugotoviti tudi, da pravo Unije ne nalaga, naj se privilegirana postopkovna obravnava, pridržana za potrošnike, razširi na združenja za varstvo potrošnikov.

50. Prvič, z Direktivo 93/13 se zahteva samo, da „morajo imeti [...] organizacije, [ki] imajo pravni interes v zadevi, možnosti za sprožitev postopka, katerega predmet so si pogodbenih pogoji [katerega predmet so pogodbeni pogoji], sestavljeni za splošno rabo v pogodbah, sklenjenih s potrošniki“.²⁸ Ustrezna in učinkovita sredstva iz člena 7 Direktive 93/13 vključujejo zlasti možnost za navedene organizacije, da ukrepajo pri pristojnih sodiščih ali upravnih organih.²⁹ Navedena direktiva ne vsebuje nobenega predpisa v zvezi s pristojnim sodiščem, pri katerem bi morale take organizacije vložiti tožbe za prepoved uporabe.

51. Drugič, iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da „sistem varstva, ki ga izvaja [Direktiva 93/13], temelji na zamisli, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju tako glede pogajalske sposobnosti kot ravni obveščenosti“.³⁰ Čeprav zlahka sprejmemo, da varstvo pravic potrošnikov, kot je organizirano s pravom Unije, zahteva priznanje prednostnega pristojnega sodišča za potrošnika – glede na to, kar je priznано v čezmejnem okviru³¹ – pa bi šli še korak dlje, če bi državam članicam naložili, naj pravico tega prednostnega pristojnega sodišča razširijo na organizacije za varstvo potrošnikov.³²

52. Ne zanikam temeljnega pomena njihovega delovanja in bistvene vloge, ki jo morajo imeti možnost uresničevati za doseganje visoke ravni varstva potrošnikov v Uniji,³³ vendar je treba hkrati priznati, da sodni postopek, v katerem tako združenje nastopi proti prodajalcu ali ponudniku, ne pomeni povsem enake stopnje neenakosti, kot je bila navedena predhodno. Tožba za prepoved uporabe ni tožba zaradi pogodbene odgovornosti.³⁴

53. Španska vlada in Komisija sta se potrudili – po mojem mnenju prepričljivo – ponazoriti to razliko s sklicevanjem na pravila o pristojnosti, določena z Uredbo št. 44/2001. Tako sta trdili, da je Sodišče v takih okoliščinah zavrnilo trditev, da bi se morala posebna pravila o pristojnosti, določena za tožbe, ki jih vložijo potrošniki, ki so stranke čezmejne pogodbe, sklenjene s prodajalcem ali ponudnikom, po analogiji uporabljati za tožbe, ki jih vložijo združenja za varstvo potrošnikov.³⁵

28 — Triindvajseta uvodna izjava Direktive 93/13.

29 — Člen 7(2) Direktive 93/13.

30 — Sodbi z dne 4. junija 2009 v zadevi Pannon GSM (C-243/08, ZOdl., str. I-4713, točka 22 in navedena sodna praksa) in z dne 26. aprila 2012 v zadevi Invitel (C-472/10, točka 33 in navedena sodna praksa).

31 — Glej oddelek 4 poglavja II Uredbe št. 44/2001 in oddelek 4 poglavja II Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL L 351, str. 1).

32 — Čeprav uredbi št. 44/2001 in št. 1215/2012 ne določata nič v tem smislu.

33 — Vloga, ki jo je poleg tega Sodišče že poudarilo (glej sodbi z dne 27. junija 2000 v združenih zadevah Océano Grupo Editorial in Salvat Editores (od C-240/98 do C-244/98, Recueil, str. I-4941, točka 27) in z dne 24. januarja 2002 v zadevi Komisija proti Italiji (C-372/99, Recueil, str. I-819, točka 14)).

34 — Sodba z dne 1. oktobra 2002 v zadevi Henkel (C-167/00, Recueil, str. I-8111, točki 38 in 39).

35 — Zgoraj navedena sodba Henkel (točka 33).

54. Res je, da je Sodišče v okviru Direktive 93/13 razsodilo, da je pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili in katerega sistematična posledica je bila, da je v primeru spora v zvezi s pogodbo pristojnost pripadala sodišču v kraju sedeža prodajalca ali ponudnika, nedovoljen.³⁶ Vendar to ne pomeni, da je ta pristojnost, kadar jo dodeli nacionalni zakonodajalec – zunaj kakršnega koli pogodbenega okvira – in kar zadeva tožbe za prepoved uporabe, ki jih vložijo združenja za varstvo potrošnikov, nujno v nasprotju s ciljem varstva potrošnikov ali da škoduje načelu učinkovitosti.

55. Tak pristop, ki se razlikuje glede na to, ali tožba, po eni strani, izhaja iz pogodbene odgovornosti ali, po drugi strani, iz delikta ali kvazidelikta, se zdi potrjen z direktivama 98/27 in 2009/22, v skladu s katerima so sodišča države članice, v kateri ima stalno prebivališče ali sedež tožena stranka,³⁷ pristojna za odločanje o tožbah za prepoved uporabe, ki jih vložijo združenja za varstvo potrošnikov ali podobna združenja drugih držav članic v primeru kršitve zakonodaje Unije o varstvu potrošnikov v Skupnosti.

56. Poleg tega se lahko združenje ACICL za ceno določenega finančnega prispevka bodisi odloči, da bo kljub vsemu zadevo predložilo krajevno pristojnemu sodišču, bodisi, kot je trdila Komisija, lahko z domnevno zlorabnim ravnanjem seznanjeno združenje, ki lahko ukrepa pred sodiščem v pokrajini Barceloni. Vsekakor lahko združenje ACICL poleg tega, da mu je pravno sredstvo konkretno na voljo, še naprej ponuja pomoč potrošnikom v okviru njihovih posamičnih tožb zaradi pogodbene odgovornosti, vloženih pri sodiščih v avtonomni skupnosti Kastilja in Leon.

57. Končal bom z opozorilom, da je treba pri presoji upoštevanja načela učinkovitosti – in kot zahteva sodna praksa Sodišča³⁸ – upoštevati celotni postopek, njegov potek in njegove posebnosti pred različnimi nacionalnimi organi. Pojasnila, ki jih je navedla španska vlada v svojih pisanjih glede postopkovne obravnave tožb za prepoved uporabe, ki jih vložijo organizacije za varstvo potrošnikov, kot je oprostitev varščine ali nezastarljivost navedenih tožb, v povezavi z navedeno utemeljitvijo, da ima tako pravilo dvojni cilj, in sicer preprečevati kontradiktorne sodne odločbe³⁹ in prodajalcu ali ponudniku olajšati izvršitev odločbe, ki bo izdana,⁴⁰ me prepričajo, da zakonodaja v postopku v glavni stvari niti praktično ne onemogoča niti pretirano ne otežuje uporabe pravic, ki za zadevne organizacije izhajajo iz prava Unije na splošno in zlasti Direktive 93/13.

V – Predlog

58. Glede na navedene ugotovitve Sodišču predlagam, naj na vprašanji, ki ju je postavilo Audiencia Provincial de Salamanca, odgovori:

V sedanjem stanju prava Unije načelo učinkovitosti v povezavi s ciljem zagotovitve visoke ravni varstva potrošnikov, zastavljenim z Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah, v sporu v glavni stvari ne nasprotuje nacionalnemu postopkovnemu pravilu, v skladu s katerim zoper sklep o krajevni nepristojnosti sodišča, ki mu je bila zadeva predložena, izdan v okviru tožbe za prepoved uporabe, ki jo je vložilo združenje za varstvo potrošnikov, ni mogoče vložiti pritožbe, če iz preučitve nacionalnega prava izhaja, da ima navedeno združenje dejansko na voljo pravno sredstvo za meritorno obravnavo svoje tožbe.

36 — Zgoraj navedena sodba *Océano Grupo Editorial in Salvat Editores* (točka 24).

37 — Glej člen 4(1) Direktive 98/27 in člen 4(1) Direktive 2009/22.

38 — Glej točko 37 teh sklepnih predlogov.

39 — In sicer zaradi učinkov odločbe, izdane v okviru tožbe za prepoved uporabe, v nasprotju z učinki odločbe, izdane v okviru tožbe zaradi pogodbene odgovornosti, ki jo vloži potrošnik.

40 — Zaradi geografske bližine prodajalca ali ponudnika in organov, pristojnih za preverjanje izvrševanja sodne odločbe, ter za zagotovitev po potrebi prisilne izvršitve.